

[Rytter.]

steriet, uden at man, efter hvad jeg ved, har saa meget som spurgt Finansudvalgene derom.

Jeg har nu søgt at give en Redegørelse for Grundene til den Uro, der er opstaaet rundt omkring i Anledning af de kirkelige Midlers Bestyrelse og i Anledning af de foretagne Dispositioner, som jeg mener er foretaget med Urette. Vi vil derfor gerne fra vor Side høre Ministerens Udtalelse om de Retningslinier, man har fulgt, og høre et Forsvar for de Dispositioner, man har foretaget. Hvis den Fremstilling, der er kommet fra det kirkelige Udvalg og af mig gengivet her i Forbindelse med min Omtale af de sønderjyske Kirker, er rigtig, vil det sige, at Grundlovens § 3, hvorefter Staten skal understøtte Kirken, langt fra er blevet opfyldt; det er oven i Købet saaledes, at det er Kirken, der har understøttet Staten ved, at den er blevet tvunget til at yde store Tilskud, rentefrit til forskellige andre Dispositioner. Jeg tror derfor, at man alle Steder vil imødesee Ministerens Svar paa denne Forespørgsel med stor Interesse. Thi det skulde, som jeg sagde før, nødiggaa saaledes, at man fra Lovgivningsmagtens og Administrationens Side administrerede de kirkelige Midler, som tilhører Kirken, og ikke Staten, jfr. Grundlovens § 3, paa en saadan Maade, at det efterhaanden blev et Spørgsmaal, om man havde Raad til at høre til Folkekirken. Hvis Skatterne bliver ved at stige paa den Maade, som de er steget til Dato, og hvis man samtidig berøver de kirkelige Midler deres Effektivitet ved at bruge dem, saa bliver Følgen imidlertid, at Udgifterne i endnu højere Grad maa lægges over paa Kirkeligningen. Vi har stillet denne Forespørgsel, for at Ministeren kan faa Lejlighed til her i Rigsdagen at redegøre for disse Spørgsmaal og Befolkningen derigennem kan faa at vide, hvordan det forholder sig.

Kirkeministeren (Johs. Hansen): Den Forespørgsel, der er rettet til mig i Dag, staar jo i Forbindelse med den Forespørgsel, der i forrige Samling blev stillet til mig af det daværende ærede 8de Medlem for 2den Kreds, Pastor Nedergaard. Ved en Dagsorden, som jeg kunde give min Tilslutning, blev jeg anmodet om at oversende Sagen til det kirkelige Udvalg, og denne Opfordring blev efterkommet af mig. Saadan som jeg dengang maatte forstaa Sagen, var Hensigten med denne Oversendelse til det kirkelige Udvalg den, at man vilde give det kirkelige Udvalg Lejlighed til at gøre sig

bekendt med det under Forhandlingen i Landstinget foregaaende og til at tage de under denne Forhandling fremkomne Udtalelser og Oplysninger med i sine Overvejelser. Derimod kan jeg ikke tro, at det var Tingets Hensigt, at det kirkelige Udvalg skulde fungere som en Slags Under søgelseskommission med Hensyn til den paa det her omhandlede Omraade af de skiftende Kirkeministre udførte Administration, endsiige at det kirkelige Udvalg skulde opfordres til at optræde som Dommer over de af Rigsdagen vedtagne Dispositioner af forskellig Art inden for den kirkelige Administration; og ifald Dele af det kirkelige Udvalgs Betænkning af nogle opfattes, som om et Flertal i det kirkelige Udvalg har forstaaet sin Opgave saaledes, nærer jeg ikke Tvivl om, at dette høje Ting er enigt med mig i, at denne Vurdering af en Ministers Administration, der tilkommer den danske Rigsdag, er ikke ved Dagsordenen i Fjor henvist til et Udvalg uden for Rigsdagen; dette har aldrig været det høje Tings Hensigt. I denne Forbindelse er det for øvrigt nærliggende at pege paa, at adskillige af de Foranstaltninger, der har været angrebet, er sket med Rigsdagens Billigelse.

Som det kan ses af den af Udvalget afgivne Betænkning, der af mig er tilstillet det høje Tings Formand, har Udvalget først valgt den meget fornuftige Fremgangsmaade at anmode Ministeriet om at give en fuldstændig Oplysning om de kirkelige Midlers Størrelse og Anvendelse. Disse Oplysninger findes optaget som Bilag til Udvalgets Betænkning og kan vel siges at udgøre den ikke mindst nyttige Del af Udvalgets Betænkning, idet de vil være af Værdi for den, der ønsker at sætte sig nøjere ind i de herhenhørende Forhold, og paa dette Omraade giver en Fremstilling, der ikke tidligere har foreligget samlet og været almindelig tilgængelig.

Det fremgaar af denne Redegørelse, at det er betydelige Midler, der er til Raadighed til Lønning af Præster og til Vedligeholdelse af Kirker. Disse Midler stammer for den allervæsentligste Del fra Tiendeaflysningen. Før Tiendeaflysningen havde hvert Præsteembede sine Indtægter, der dels bestod af Tienden, dels af Indtægterne af Præstegaardsjorden, dels endelig af Ydelser fra Menighederne i Form af Offer og Accidenser, ligesom hver Kirke havde sin Indtægt af Sognets Kirketiende. Ved Tiendeaflysningen fremkom store Afløsningskapitaler, der efter Tiendeloven af 15. Maj 1903 skulde administreres af Stiftsøvrighederne.